

Естествено движение на населението в област Русе за периода 1996-2013 година

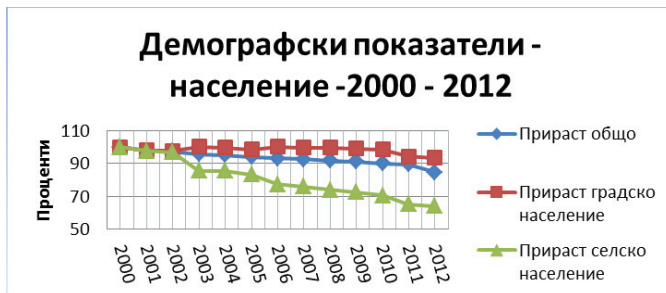
Кирил Панайотов, Минчо Вичев

Abstract: Analysis of data and trends of major demographic indicators for the Ruse region over a period of 18 years. Most indicators show a steady negative trend except for child mortality.

Key words: birth rate, general and child mortality, natural growth

Демографските процеси са функция и резултат от действие на много фактори от социално, икономическо, медицинско, психологическо и друго естество и отразяват пряко и непосредствено здравния статус на населението както в национален, така и в регионален мащаб.

В началото на проучвания период 1996 г. населението в област Русе е било 280931 души, от които 193487 живеещи в градовете (68.9%) и 87434 (21.1%) в селата. През 2013 г. населението намалява до 229784 души, т.е. с 51147 (18.2%). (Табл. 1 и Граф.1). Населението в градовете намалява с 16022 (8.2%), а в селата с 35125 (40.2%) за същия период. Тази значима разлика се дължи както на естествените процеси раждаемост и смъртност, така и на механичните процеси, свързвани с вътрешна миграция поради икономически причини. Общата тенденция не се различава съществено от тази за страната поради еднаквост на пораждащите я фактори, но абсолютните стойности са малко по-неблагоприятни.

Граф.1 Демографски показатели на населението на област Русе за периода 2000-2012 г.

За движението на населението е изчислен темп на ръста при постоянна основа за трите групи (Табл.2). Общо в областта за 18 години населението намалява с 18.2%, т.е. около 1.0% годишно с малки вариации. Населението в градовете за 18 години намалява само с 8.3%, т.е. по-слабо променя състава си като компенсира с механичен прираст и по-ниска смъртност при по-младо население. В селата тенденцията е силно изразена като намалението е с 40.2% .

Раждаемостта е в границите от 7.96‰ за 1996 г. до 8.04 за 2013 г., т.е. без съществена разлика в показателите. За останалите години тя се движи между 6.7‰ и 8.4‰. В сравнение с данните за раждаемостта в Р България тя е по-ниска средно с 1.5‰ за същия период. Данните за страните от ЕС са 10.70‰ и почти са равни с тези за страната и по-високи от област Русе. В градовете раждаемостта е малко по-висока от общата в областта - средно с 0.5‰, има същата тенденция и е определяща за областта (табл. 1). В селата тя се движи между 6.92‰ за 1996 г. и 7.8‰ за 2013 г., а за другите години варира в тези граници.

Табл. 1. Демографски показатели за област Русе за периода 1996 г. - 2013 г.

Година	Показатели											
	Население			Смъртност			Раждаемост			Естествен прираст		
	Общо	Град	Село	Общо	Град	Село	Общо	Град	Село	Общо	Град	Село
1996	280931	193497	87434	14,59	11,56	21,27	7,96	8,57	6,92	-6,63	2,99	14,65
1998	277136	191217	85919	14,50	11,91	20,25	7,01	7,48	5,97	-7,49	4,43	14,28
2000	273517	190655	82862	14,32	11,54	20,77	7,00	7,49	5,69	-7,38	4,05	15,07
2002	266272	186022	80250	14,34	11,49	20,95	7,30	7,55	6,60	-7,04	3,94	14,35
2004	260792	189804	70988	13,42	11,16	19,48	7,53	8,19	5,77	-5,89	2,97	13,71
2006	255315	191294	64025	15,46	13,05	22,66	8,44	8,99	6,78	-7,02	4,06	15,89
2008	251236	189870	61366	15,28	12,76	23,07	8,69	9,39	6,52	-6,59	3,37	16,56
2010	246670	188053	58617	15,31	12,78	23,44	8,80	9,37	7,10	-6,48	3,14	16,34
2012	231556	178391	53165	16,32	13,80	24,81	8,17	8,49	7,09	-8,16	5,31	17,72
2013	229784	174475	52304	16,50	13,74	24,11	8,04	8,09	7,88	-8,06	5,66	16,23

Темп на ръста на населението /постоянна основа/ Табл. 2

Година	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013
Общо %	100,0	97,4	95,3	93,3	91,8	90,2	82,4	81,8
Град %	100,0	97,6	99,6	100,3	99,6	98,6	93,6	91,7
Село %	100,0	96,8	85,6	77,3	74,1	70,7	64,2	59,8

При тези стойности на двата показателя, закономерно естественият прираст е отрицателен. Най-висок е през 1997 г. – 8.78 и значително по-нисък за 2004 г. – 5.89%. В другите години е в диапазона между - 6.02% – 7.85%, като през 2013 г. е - 8.06% за областта, за градовете е - 5.66%, а за селата – 16.23%.

Прави впечатление, че раждаемостта е малко по-висока за периода 2004 г. – 2009 г., смъртността също е по-висока за този период, което не променя тенденцията на естествения прираст. Общата смъртност в България е с около 1% по-ниска в сравнение с област Русе, което определя и естествения прираст, който също е отрицателен, но с по-ниски стойности.

Показателите са обикновени, а не стандартизирани, което не позволява извършването на коректен анализ, сравнение и съответстващите изводи.

За целия период тенденцията е еднопосочна с насока постоянно намаляване, като разликите между отделните години не са съществени. Не се установяват изразени пикове и спадове, което е индикатор за постоянство на факторите, детерминиращи това явление. В сравнение с показателите за страната за същия период населението намалява с 13.1%, т.е. в област Русе този процес е по-силно изразен, главно за сметка на селското население.

Друг особено съществен показател е равнището на детска смъртност (Табл. 3), която се разглежда общо и по периоди. През 1996 г. тя е била 13.4‰, през следващата година е почти два пъти по-висока 27.4‰ и след това се движи в граници от 3.5‰ (2004 г.) до 10.1‰ (2010 г.). Независимо от малкия абсолютен брой умрели деца до 1 година за тези вариации трябва да се търсят и анализират съответните причини. Сравнена с показателите за страната не се установяват значими различия.

Детска смъртност област Русе 1996 - 2013г.

Табл.3

Година	Детска смъртност					
	обща	перинатална	неонатална	постнеонатална	мъртвораждаемост	съотношение раждане/аборти
1996	13,4	13,3	9,8	3,6	6,2	1,54
1997	27,4	19,4	5,8	11,2	8,9	1,49
1998	8,2	6,2	6,2	2,1	2,1	1,42
2000	9,5	7,3	4,7	4,8	3,7	1,06
2002	8,2	5,6	4,6	3,6	3,6	0,94
2004	3,5	8,1	2,0	1,5	6,6	0,96
2006	4,2	4,8	2,7	1,1	3,2	0,77
2008	6,4	7,8	3,1	2,1	5,7	0,77
2010	10,1	6,6	5,0	2,8	3,3	0,63
2012	7,9	14,3	5,0	1,9	9,9	0,55
2013	7,0	8,8	0,0	2,5	5,6	0,5

Мъртвораждаемостта е в диапазона от 2.1‰ (1998 г.) до 9.9‰ (2012 г.), Перинаталната детска смъртност е в границите от 4.8‰ (2005 г. и 2006 г.) до 19.4‰ за 1997 г.

Неонаталната детска смъртност е от 9.8‰ за 1997 г. до 0.0‰ за 2013 г.

Постнеонаталната е от 0.0‰ (2009 г.) до 11.2 (1997 г.).

Ясно се вижда, че детската смъртност общо и по видове е била най-висока през 1997 г. като през другите години тя се променя в различни граници.

Основната причина за детската смъртност, за около 75% от всички умрели деца са състояния, обхващащи перинаталния период.

В последно време, изхождайки от постоянно намаляващия брой раждания, внимание заслужават и абортите. В национален план те бяха много сериозен проблем, тъй като превъзхождаха ражданията с 15% при съотношение 1.2:1. Трябва да се отбележи, че тази тенденция е променена и в последните години те са намалели значително, но при общ фон на намаляла раждаемост. За област Русе през 1996 г. абортите са били 1.54:1 спрямо ражданията, или на 2143 раждания са извършени 3295 аборта. През следващите години те намаляват постоянно, но все още заемат значителен дял. В началото на периода е имало 5438 бременности, които отнесени към населението представляват 19.3‰, което е 2.5 пъти повече от показателя за раждаемост (7.6‰). В края съотношението раждания:аборти е 1:0.53, което на практика означава, че силно са намалели бременностите, тъй като и раждаемостта е ниска (табл.3).

В заключение – Наблюдава се тенденция за бързо влошаващи се демографски показатели в област Русе – нарастващ отрицателен естествен прираст, запазващи се висока обща смъртност и ниска раждаемост, обезлюдяване на селата и по-малко на градовете. На този фон сравнително добър, но все още нестабилен, е показателят на детската смъртност, с изключение на мъртвораждаемостта, която е пряк показател за липсваща връзка на болнична с доболнична помощ. Тези заключения налагат спешно изработване на дългосрочна регионална стратегия за справяне с демографските проблеми, в която водещи следва да са медико – социални и икономически мерки.

ЛИТЕРАТУРА

1. Здравеопазване НСИ Годишници за периода от 1980 до 2012г. \32 броя\
2. Медицинска статистика под ред. на Т. Паскалев 1968г.
3. Минков М Демография С 1994г. Унив. Изд. „Стопанство“
4. Ново обществено здравеопазване, том I и II, под. ред.на В.Борисов, Зл.Глутникова и Ц.Воденичаров, Акваграфикс, София, 1998
5. Статистически сборник РЗИ Русе

За контакти: Д-р М. Вичев, д.м., НЦОЗА, Нач. Отдел; тел.0291740 73;
e-mail - mvichev@mail. bg
Д-р К. Панайотов д.м. СБАЛК Медика кор
тел 082887361 zkm@abv.bg

Докладът е рецензиран.